

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 23

Indhold

- **MARK**
- Efterafgrøder, art og sortsvalg
- **REGLER OG TILSKUD**
- Pelargon syre skal registreres ved professionel brug
- Obligatorisk krav til efterafgrøder
- Høringsbreve efter satellitkontrol

MARK

Efterafgrøder, art og sortsvalg

Af planterådgiver Niels Holmgaard

Efterafgrøder er et vigtigt redskab i den moderne planteproduktion. Efterafgrøder opsamler og sikre værdifulde næringsstoffer, modvirker erosion ved kraftig nedbør, udvikler samt støtter jordstrukturen, konkurrerer mod ukrudt og bidrager til en høj biodiversitet. Såning af efterafgrøder før høst, giver også urørt stub længe med god effekt på frøhenfald af ukrudt, herunder græs. Det kan derfor være et af flere værktøjer til at nedbringe frøpuljen i jorden.

I år er afgrøderne på markerne i mange forskellige stadier, grundet den langstrakte og sene forår. Vinterafgrøderne er langt fremme i udviklingen, og det forventes at høsten bliver til normal tid, midt i august for hvede og rug. Vårsæden bliver mere varieret. Nogle marker bliver nok høstmoden til normal tid, men der er også marker der bliver væsentlig senere høstmoden. Denne variation skal vi have med i planlægningen af efterafgrødeetableringen.

Den meget våde forsommer i år, har desværre betydet at mange marker mistrives. Derfor er der sikkert en større næringsstofoverskud i år end normalt. Udfordringen er at den megen nedbør har nedvasket næringsstoffer til større dybder end normalt. Derfor er gode og effektive efterafgrøder vigtige i år, så de kan optage mest muligt, af de ellers tabte næringsstoffer. Derfor er det vigtigt med en god etablering, så efterafgrøderne får de bedste muligheder for at vokse og samle næringsstoffer op. Du skal derfor nu få lavet planen for, hvordan efterafgrøderne skal etableres. Husk i den forbindelse at vurdere tidligere års erfaringer. Metoder der lykkedes godt, kan anvendes igen. Metoder der ikke lykkedes tilfredsstillende, skal justeres inden du prøver igen. Se billede 1.

Billede 1 Vellykket blanding af efterafgrøder med bl.a. Olieræddike, honningurt og hør. (Foto: Jens Kristensen, SAGRO)

I marker, hvor der forventes at kunne etableres efterafgrøder efter høst rettidigt, inden 20 august, er det fint at satse på denne metode. Men hav en plan B klar, hvis høsten trækker ud, og få efterafgrøderne spredt ud før høst. Tidlig etablering af efterafgrøderne er vigtigt, så de kan begynde at gro og samle næringsstofferne op. I marker, hvor høsten og evt. halmbjergning med stor sandsynlig bliver senere en 20 august, bør du få efterafgrøderne spredt inden høst.

I marker, hvor halmen skal bjerges, skal du dog være varsom med at sprede efterafgrøderne meget tidligt, da 10-15 cm høje planter er mere følsomme, end planter der først er ved at spire, overfor aktiviteter, som kørsel, halmrivning og halmbjergning.

Det våde klima vi har for tiden, har givet ideelle betingelser for snegle. Det ses tydeligt i markerne. Der er rigtig mange snegle i bunden af afgrøderne. Er du i tvivl om mængden af snegle i din egen mark, anbefales det, at der laves en sneglefælde. Sneglefælden laves med 2-300 gr havregryn, der lægges i en dyng under en tallerken ude i marken. Tjek antallet af snegle næste morgen. Er fælden godt besøgt = mere end 2-3 snegle, er der stor risiko for at sneglene vil være hårde ved efterafgrøderne.

Såning før høst

Såning af efterafgrøder før høst er ikke uden udfordringer, men gør du dig umage, lykkedes det ofte rigtig godt.

Du skal naturligvis råde over en maskine, der kan udføre opgaven tilfredsstillende. De fleste liftmonterede gødningsspredere, kan ved korrekt indstilling sprede efterafgrøder op til 24 m, ved større spreddebrede kræves ekstra omhyggelighed. Nogle spredere skal påmonteres specialudstyr for at sprede de små frø. Kontakt producenten hvis du er i tvivl. Der er også gode erfaringer med el-spredere monteret på en bom. De kan dog kun sprede 10-12 meter, så afstanden mellem sprederne må ikke være større. Der findes også enkelte gødningsspredere med bom, her fordeles frøene meget nøjagtigt i fuld bredde. Den mest sikre metode er bomspreder, der via af slanger, blæser frøene ud i fuld bredde.

Smalle hjul på traktoren er også en god ide, så mindskes køreskaden i afgrøden. Vi anbefaler normalt kun spredning af efterafgrøder før høst i vårbyg og hvede. Rug, der ofte er noget højere, vil udfordre spredningen med almindelige gødningsspredere, her vil en bomspreder være et bedre valg til opgaven.

Efterafgrøderne skal være spredebar i hele arbejdsbredden. Olieræddike, Strukturator/Radise Deep-till, vårbyg, rug, kan erfaringsvis, i stille vejr, spredes i op til 36 meter med en gødningsspreder (husk at spredning over 24 m er svært). En lille el-spreder med en tallerken kan oftest kun sprede op til 12 meter. Olieræddike er erfaringsmæssigt bedst til at spire på tør jord. Vikke kan også anvendes, hvis man vil have kvælstoffikserende efterafgrøder. Fabriksindstillingerne gælder sjældent for netop den TKV dine frø har, eller din blanding, så husk en spredetest – den kan godt laves nu, så er

sprederen fintunet, når der skal køres.

Det er en fordel at sprede lige før eller lige efter nedbør, da fremspiringen forbedres, når jorden er fugtig. Det mest optimale tidspunkt er 10-14 dage før forventet høst. I år skal du være ekstra opmærksom på snegle i marken. Der er ikke meget føde i bunden af en moden kornafrøde, og i fugtigt og varmt vejr kan mange snegle ødelægge efterafgrøden. I år kan det anbefales, at der spredes sneglegift forebyggende i udsatte pletter og yderomgange lige efter etablering og at angrebsgraden af snegle følges dagligt, som var det i en nysået rapsmark. Efterafgrøder, der er spist af snegle, samler ingen næringsstoffer op, og kan ikke godkendes ved kontrol.

SAGROs anbefalede artsvalg til spredning før høst er 12-15 kg olieræddike, Strukturator/Radise Deep-till, gerne blandet med 50 kg vårbyg/rug/havre. Der anvendes højere udsædsmængde, da fremspiringen er lavere ved såning før høst.

Såning efter høst

De fleste har gode erfaringer med at så efterafgrøder efter høst - med såmaskine, stubharve eller lign. Metoden er sikker og slår sjældent fejl, hvis man er omhyggelig og sikrer en god placering af frøene i fugtig jord. Snegle kan også give problemer ved denne etableringsmetode.

Specielt i områder, hvor afgrøden har været tynd, og der nu står en god mængde grønt ukrudt i bunden af afgrøden og langs markkanterne, hvor sneglene ofte vandrer ind i markerne. Her kan anbefales, at der spredes sneglegift i forbindelse med etableringen. Husk at sneglegift ikke virker, hvis pillerne nedmuldes i forbindelse med etableringen, det skal ligge ovenpå jorden, så det kan være nødvendigt at sprede den efter såning.

Valg af efterafgrøder

SAGRO anbefaler at efterafgrøderne består af blandinger, da det giver større sikkerhed for at efterafgrøden bliver vellykket og effektiv. Brug gerne sortsblandinger af olieræddiker, eller en blanding af olieræddiker og radiser, da det giver en varieret planteudvikling i efteråret. Nogle sorter vokser hurtigt og blomstre tidligt, til glæde for insekter. Radiser og sene sorter af olieræddiker forbliver længere tid i den vegetative fase, hvor planterne er mindre følsomme overfor frost. Det sikrer næringsoptag langt hen på vinteren. Bland gerne med korn og eller honningurt, der begge har trevlerødder. Blanding af rodtyper stabiliserer jorden bedre end kun pælerødder. Se billede 2.

Billede 2 Forskellige typer af rødder. Her vikke, blodkløver, Cikorie og olieræddike. Foto: Jens Kristensen, SAGRO.

Her i det vestjyske, hvor vinternedbøren altid overstiger jordens vandkapacitet, har vi god effekt af overvintrende efterafgrøder, da det holder bedre på næringsstofferne, end hvor efterafgrøder fryser væk tidligt på vinteren. Derfor er det en god ide at blande vinterfaste arter i efterafgrøderne. Vinterhvede og vinterbyg kan anvendes ved såning/spredning inden 1. august. Herefter er det kun rug, der kan bruges. Følgende arter kan benyttes som efterafgrøder: Korsblomstrede afgrøder, hjulkroner, morgenfrue, honningurt, almindelig rug, stauderug, hybridrug, vårbyg og havre, samt vinterhvede og vinterbyg, hvis de sås senest d. 1. august. I tabel 1 ses SAGROs forslag til

efterafgrødeblandinger.

Tabel 1 Forslag til udsædsmængder i efterafgrødeblandinger. Udsædsmængderne er tilpasset etablering efter høst. Ved før høst etablering bør mængderne sættes 25 % op.

Art 1	Art 2	Art 1 kg/ha	Art 2 kg/ha
Olieræddike	Korn	8	50
Gul sennep	Korn	5	50
Honningurt	Korn	4	50
Olieræddike	Honningurt	8	3
Gul sennep	Honningurt	5	3
Olieræddike	Gul sennep	4	8
Korn	Korn	75	75

Udbedring af dårlig jordstruktur

Vi ser desværre mange marker med tydelige striber/pletter med dårlig plantevækst, der skyldes at jorden er blevet for kompakt. Mange steder er det tydeligt, at det er sporerne efter gyllenedfælderens der kan ses, samt foragre der er udfordret. Se billede 3.

Hvis jorden er tilpas, tør efter høst, bør muligheden for at grubbe disse områder i forbindelse med, eller lige efter etablering af efterafgrøder udnyttes. Grubning virker bedst i tør jord, og efterafgrødernes rødder kan stabilisere jordstrukturen i løbet af efteråret, så den bedre kan tåle kørsel igen til næste forår. At vente med grubningen til tidligt forår, hvor jorden ofte er våd, er en dårlig løsning.

REGLER OG TILSKUD

Pelargon syre skal registreres ved professionel brug

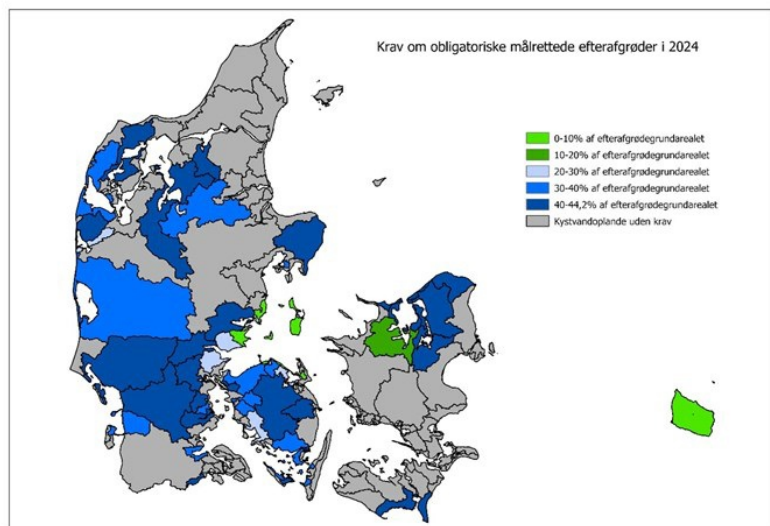
Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Da det ikke længere er tilladt at anvende glyfosat på befæstede arealer, er der mulighed for bl.a. at anvende et produkt, der indeholder pelargonsyre som f.eks. TopGun Finalsan koncentrat med reg-nr. 364-12.

Når der anvendes pelargonsyre på befæstede arealer mfl. på gårdsplads og omkring driftsbygninger, skal det registreres i sprøjtejournalen. For at det kan lade sig gøre, skal der oprettes en mark kun til dette formål i MarkOnline. Marken kan så ses flere steder i Markbogen, men kommer ikke med i EU-ansøgningen. Når marken er oprettet, kan der registreres i f.eks. FarmTracking.

Obligatorisk krav til efterafgrøder

De landmænd, der får et obligatorisk krav om målrettede efterafgrøder, vil snarest få besked om det i Tast-Selv. Du kan allerede nu gå ind i Tast-Selv og åbne gødnings- og efterafgrødeskemaet, vælge fanen efterafgrøder og opdatere det, hvorefter det vil fremgå, om der skal etableres efterafgrøder eller andre tiltag. På nedenstående figur 1, kan du se om du har jord i områder der får et krav om obligatoriske efterafgrøder.

Figur 1 Områder hvor der er krav om obligatoriske målrettede efterafgrøder. Kilde: Landbrugsstyrelsen.

Opfylder du ikke kravet, vil der komme et træk i N-kvoten i planperioden 2024-2025 for de manglende ha efterafgrøde. 110 kg N/ha hvis du anvender 0-80 kg N pr. ha i husdyrgødning og 175 kg N/ha, hvis du anvender over 80 kg N/ha i husdyrgødning.

Kontakt din planterådgiver for at få den bedste løsning i din situation og husk på, at det er ferietid, så det kan være, du skal have hjælp af en anden planterådgiver.

Fristen for at indberette efterafgrøder er den 10. september.

Høringsbreve efter satellitkontrol

Ligesom sidste år, vil der inden længe blive sendt høringsbreve ud til de landmænd, hvor satellitten har "set" uoverensstemmelser mellem det ansøgte og de faktiske forhold. Der kunne f.eks. være en anden afgrøde efter omsåning.

2024 har været et meget vanskeligt år og mange marker er etableret sent, evt. med en anden afgrøde, efter ændringsfristen. Derved vil der komme et høringsbrev, hvis satellitten opfanger det.

Med Landbrugsreformen, som gælder for 2023-2027, er det et EU-krav, at medlemslande anvender satellitbaseret kontrol til alle arealstøtteordninger, hvor det er muligt. Landbrugsstyrelsen bruger derfor i 2024 satellitdata til den administrative kontrol af følgende forhold:

Kontrol af ansøgningsgrundlag:

- Korrekt anmeldelse af afgrøder
- Ikke-støtteberettiget arealanvendelse
- Permanente ikke-støtteberettigede arealer

Kontrol af støttebetingelser:

- Aktivitetskravet for grundbetaling
- Pløjning på marker ansøgt med ordninger omfattet af pløjeforbud.

Udsendelse af høringer

Landbrugsstyrelsen udsender en høring til ansøger, hvis de har identificeret en overtrædelse i deres kontrol af ansøgningsgrundlag og støttebetingelser. Ved at reagere på høringsbrevet kan du undgå eller minimere nedsættelse af dit tilskud. Det skal ske senest ved den høringsfrist, som fremgår af høringsbrevet.

Generelt har du to følgende muligheder:

- Hvis du er enig i resultatet, kan du stadig nå at rette i dit fællesskema i Tast-selv, så de faktiske forhold stemmer overens med dit Fællesskema.
- Hvis du ikke er enig i resultatet fra den satellitbaserede kontrol, kan du indsende billeder med Landbrugsstyrelsens app og bemærkninger inden for den høringsfrist, som fremgår af høringsbrevet.

I begge tilfælde bør du kontakte din planterådgiver og afklare, hvem der gør hvad, ikke mindst for at få korrigeret så fællesskema og MarkOnline stemmer overens.

Husk at det er ferietid, så det kan være at du skal have hjælp af en anden planterådgiver. Der er typisk en svarfrist på to uger, så det er vigtigt at handle hurtigt.

Ønsker du selv at tage billeder med Landbrugsstyrelsens app, kan du finde vejledning og mere om Landbrugsstyrelsens app på lbst.dk.